

**UNIVERZA V MARIBORU
PEDAGOŠKA FAKULTETA
Oddelek za predšolsko vzgojo**

DIPLOMSKO DELO

Zala Slatinek Naglič

Maribor, 2016

**UNIVERZA V MARIBORU
PEDAGOŠKA FAKULTETA
Oddelek za predšolsko vzgojo**

Diplomsko delo

**LUTKOVNO-GLEDALIŠKE DELAVNICE S
STARŠI**

Mentorica:
Viš. pred. Sabina Šinko

Kandidatka:
Zala Slatinek Naglič

Maribor, 2016

Lektorica:

Sara Prevolnik, dipl. slov. (UN)

Prevajalec:

Jure Janet, univ. dipl. prevajalec

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem mojim staršem, ki so mi omogočili študij in me pri vsem tem podpirali in mi stali ob strani.

Posebna zahvala gre tudi mojemu možu in Tianu ter Lini za vso potrpežljivost in bodrenju ob pisanju diplomske naloge.

Hvala tudi moji mentorici, višji predavateljici Sabini Šinko, ki mi je pri pisanju diplome pomagala in me vodila.

Velika zahvala pa gre tudi moji prijateljici Maji Lakovšek, ki mi je skozi celoten del praktične diplomske naloge stala ob strani in mi bila v veliko pomoč pri sami izvedbi.

**UNIVERZA V MARIBORU
PEDAGOŠKA FAKULTETA**

IZJAVA

Podpisana Zala Slatinek Naglič, rojena 11. 1. 1987 v Slovenj Gradcu, študentka Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru, smer Predšolska vzgoja, izjavljam, da je diplomsko delo z naslovom Lutkovno-gledališke delavnice s starši pri mentorici viš. pred. Sabini Šinko avtorsko delo. V diplomskem delu so uporabljeni viri in literatura korektno navedeni: teksti niso prepisani brez navedbe avtorjev.

Zala Slatinek Naglič

Maribor, 2016

POVZETEK

V diplomski nalogi *Lutkovno-gledališke delavnice s starši* je v teoretičnem delu predstavljeno kaj lutka sploh je, njen vpliv na predšolskega otroka, katere cilje se dosega z uporabo lutk v vrtcih in vrste lutk. V nadaljevanju pa je opisano še sodelovanje vrtca oziroma strokovnih delavcev s starši. Opisano je zakaj je pomembno in prav tako oblike sodelovanja.

V teoretičnem delu je poudarjena lutka in njen pomen za predšolskega otroka ter sodelovanje med vrtcem in starši.

V praktičnem delu pa so predstavljene lutkovno-gledališke delavnice s starši, ki smo jih izvedli v vrtcu. S pomočjo staršev smo uspeli uresničiti in realizirati cilje, ki smo si jih zastavili za to nalogo.

Namen te diplomske naloge je bil sodelovati s starši na način, ki ga nismo še nikoli izvedli in to pomeni, da starši sami z našo pomočjo izdelajo lutke, sceno in na koncu predstavo tudi odigrajo.

Ključne besede: lutke, delavnice, starši, sodelovanje s starši, popoldanske delavnice, lutkovna predstava

ABSTRACT

In the thesis *Puppet- and Theater Workshops with Parents* the first theoretical part explains what a puppet is, how it influences children in the preschool age, what goals can be achieved with the use of puppets in nursery schools and different types of puppets are presented. Furthermore it is presented, how nursery schools and their professional workforce cooperate with parents. A presentation of different types of cooperation is given and an explanation on why such cooperation is important.

In the theoretical part, the puppet and their importance on a preschool child including the cooperation with parents is highlighted.

In the practical part, the puppet and theater workshops with parents, which were being organized in our nursery school, are presented. Together with the parents we have achieved the goals set up for this task.

The intention of this thesis was to achieve a cooperation between parents in a never before seen way – this means that the parents only with our help made the puppets and scenery by themselves and later on even played the part by themselves.

Keywords: puppets, workshops, parents, cooperation with parents, afternoon workshops, puppet show

KAZALO

1	UVOD	- 1 -
2	TEORETIČNI DEL	- 2 -
2.1	Lutka in njen pomen v predšolskem obdobju.....	- 2 -
2.2	Vrste lutk	- 7 -
2.2.1	Ročne lutke	- 7 -
2.2.2	Prstne lutke.....	- 8 -
2.2.3	Lutke na nitkah ali marionete.....	- 9 -
2.2.4	Ploske lutke	- 10 -
2.2.5	Senčne lutke	- 11 -
2.2.6	Lutke na palici.....	- 12 -
2.2.7	Maske	- 13 -
2.3	Sodelovanje vrtca s starši	- 14 -
2.3.1	Formalne in neformalne oblike sodelovanja s starši	- 16 -
3	NAMEN IN CILJ PRAKTIČNEGA DELA DIPLOMSKE NALOGE.....	- 24 -
4	PRAKTIČNI DEL.....	- 25 -
4.1	Cilji lutkovno-gledaliških delavnic	- 25 -
4.2	Lutkovno-gledališke delavnice s starši.....	- 25 -
4.2.1	Delavnica 1	- 27 -
4.2.2	Delavnica 2	- 29 -
4.2.3	Delavnica 3	- 34 -
4.2.4	Delavnica 4	- 40 -

Zala Slatinek Naglič
LUTKOVNO-GLEDALIŠKE DELAVNICE S STARŠI

5	ZAKLJUČEK.....	- 47 -
6	LITERATURA IN VIRI	- 48 -

Zala Slatinek Naglič
LUTKOVNO-GLEDALIŠKE DELAVNICE S STARŠI

KAZALO SLIK

Slika 1: ročne lutke	- 7 -
Slika 2: prstne lutke.....	- 8 -
Slika 3: lutke na nitkah ali marionete.....	- 9 -
Slika 4: ploske lutke	- 10 -
Slika 5: senčne lutke	- 11 -
Slika 6: lutke na palici.....	- 12 -
Slika 7: maska	- 13 -
Slika 8: delavnice z babicami – izdelajmo si instrumente	- 19 -
Slika 9: zaključni izlet.....	- 20 -
Slika 10: vlečenje vrvi.....	- 21 -
Slika 11: predstavitev poklica šivilje	- 22 -
Slika 12: diskusija o sami sceni in lutkah	- 28 -
Slika 13: prvo prebiranje scenarija.....	- 29 -
Slika 14: vadenje besedila.....	- 30 -
Slika 15: izdelovanje lutk.....	- 31 -
Slika 16: izdelovanje lutk in kostumov	- 32 -
Slika 17: izdelovanje listkov za drevo	- 33 -
Slika 18: pomerjanje kostumov.....	- 34 -
Slika 19: dokončani kostumi za glavna lika.....	- 35 -
Slika 20: izdelovanje drevesa.....	- 36 -
Slika 21: obešanje listkov na drevo.....	- 37 -
Slika 22: dokončane lutke	- 38 -
Slika 23: končana scena in prvi poskus igre na sceni	- 39 -

Zala Slatinek Naglič
LUTKOVNO-GLEDALIŠKE DELAVNICE S STARŠI

Slika 24: zaključni izlet.....	- 40 -
Slika 25: malica otrok na izletu.....	- 41 -
Slika 26: otroci so pripravljeni in čakajo na samo predstavo	- 42 -
Slika 27: petelin in pav v akciji.....	- 43 -
Slika 28: ples petelina in pava.....	- 44 -
Slika 29: slikar dopoveduje petelinu, naj se umakne	- 44 -
Slika 30: lovec se prestraši drevesnega duha	- 45 -
Slika 31: vsi skupaj za konec zapojemo in se pokažemo otrokom	- 45 -

1 UVOD

Splošno znano dejstvo je, da so lutke pravi magnet za otroke. Še posebej zanimive in privlačne so za predšolske otroke, saj se lahko z lutkami poistovetijo, se jim zaupajo, se z njimi igrajo ter skozi igro z njimi pridobijo nova znanja in izkušnje. Otroci se izjemno veselijo tudi lutkovnih iger in predstav, preko katerih jim lahko ob različnih interpretacijah prikažemo karikirane situacije iz realnega življenja, skozi katere lahko doživijo različna čustva.

Znano je tudi, da so otroci izjemno ponosni na svoje starše. Sodelovanje staršev pri različnih dejavnostih v vrtcu, kot so vodenje dejavnosti in aktivno sodelovanje pri vzgojnem programu ter podobno, pa samo še poglobi in nadgradi odnos med starši in otroki.

Na podlagi teh dejstev smo se odločili, da v vrtcu pripravimo lutkovno-gledališke delavnice, na katerih bi sodelovali tudi starši, ki bi skupaj s pomočjo vzgojiteljic pripravili lutkovno predstavo.

Pokazala se je odlična priložnost, da starši za zaključek šolskega leta pripravijo lutkovno predstavo za njihove otroke in jo tudi sami odigrajo.

V diplomskem delu so tako zajete in opisane vse delavnice, ki smo jih imeli, vsi naši problemi ter odzivi otrok na presenečenje, ki jih je pričakalo.

Delavnice so bile razdeljene na štiri dele in so potekale izključno med vikendi zaradi časovne stiske staršev.

V diplomski nalogi je najprej predstavljen vpliv lutke na predšolske otroke in nato različna sodelovanja vrtca s starši. Temu sledi praktični del lutkovno-gledaliških delavnic, kjer so opisane vse štiri delavnice, in tudi odzivi otrok ter staršev na vse, kar se je dogajalo.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 Lutka in njen pomen v predšolskem obdobju

Ko otrok prvič vstopi v vrtec, pride z njim veliko strahov in bojazni. Prvič se za dalj časa loči od staršev, vstopi v okolje, ki mu je neznano, poleg tega pa je v igralnici veliko neznancev. V vsakem otroku in tudi staršu se prebudi občutek nelagodja, ki ga je težko premagati. Še posebej so težki trenutki za otroka takrat, ko prvi dan ostane sam v vrtcu, brez staršev in prijateljev. Takrat se lahko najlažje naveže stik z otroki preko lutke.

Kaj sploh je lutka?

Lutka – 1. majhna figura, ki predstavlja človeka, žival, za uprizarjanje iger; 2. figura, ki predstavlja človeka zlasti v naravni velikosti; 3. igrača, ki predstavlja deklico, punčko.

Pridobljeno 14. 2. 2016 iz

http://bos.zrc-sazu.si/cgi/a03.exe?name=sskj_testa&expression=lutka&hs=1

Lutka je simbol, ki ga animator uporablja za ponazoritev lika – človeka. Kot vizualni simbol je lutka stilizacija realnosti. Reprezentira človeštvo, ima edinstven in pretiran karakter, njene emocije in dejanja pa so pretirana, zato je zmožna ustvariti intenziven intelektualen in čustveni vpliv na občinstvo. (Zapiski s predavanj, Lutkovni-gledališka vzgoja z metodiko, 2006)

»Lutka je eden najstarejših produktov človeškega duha, najstarejših civilizacij. Ljudje so verjeli v njihovo magičnost. Verjeli so, da imajo ti predmeti svojo lastno dušo – animo. To verovanje je bilo temelj prve človeške religije – animizma. Lutka ima dolgo zgodovino. Že v prvotnih civilizacijah se je začela razvijati v skladu z različnimi potrebami in funkcijami. Pojavljala se je v dveh vlogah:

- lutka kot akter rituala,
- lutka kot udeleženec v igri.

In tako ta dvojnost spremlja njeno usodo še danes.

Lutka je v osnovi abstraktna, brez pravilne in določene oblike, lahko pa nadomesti vse. Je vsestransko in kompleksno bitje in je nezamenljiva.

Zadržala se je v ritualu, v lutkovnem gledališču je obdržala svoje magične lastnosti in prevzela nove specifičnosti. Kar pa je najbolj pomembno, v vsakdanjem življenju je obdržala svoje mesto v igri pri otrocih.

Lutka ima dvojno naravo:

- je neživa stvar,
- predstavlja življenje in živi.« (Bevc, 2005)

»Lutka nima splošnega karakterja, splošne hoje in splošne geste. Lutka upodablja določen karakter v določeni situaciji, kar zahteva zunanjo karakteristiko lika, izraženo z gesto.« (Trefalt, 1993)

»Z lutko se otrok sreča zelo zgodaj. Če ne prej, ko stopi v vrtec. V roki vzgojitelja je že prvi dan »osebica«, ki pomaga pregnati ločitveni strah, saj se prijazno zanima za otrokovo igraro, ki ga je pospremila v novo okolje. Prav ta lutka postane glavna avtoriteta – močnejša od vzgojitelja, njej uspe urejati nesporazume, njej otrok zaupa svoje težave, skozi njo vzpostavlja simbolično komunikacijo z okoljem, saj je neposredna preveč stresna in zahteva obvladovanje besedišča. Lutka pa omogoča čustveno reakcijo, ki je pogosto neodvisna od besed (neverbalna komunikacija). Preprosta vzgojiteljeva lutka otroka vzpodbudi tudi k lastni ustvarjalnosti in tako se rodijo prvi kreativni izdelki, ki močno utrdijo otrokovo samopodobo.« (Korošec in Majaron, 2002, str. 5)

»Lutka že dugo ni več le sredstvo za pripravo predstav in motivacijo pri pouku, vedno bolj postaja magična moč v rokah učitelja in otrok ter spodbuja kognitivni, socialni in čustveni razvoj.« (Korošec in Majaron, 2002, str. 31)

Vsak lahko igra lutko, vendar pa mora dati v njo tudi del sebe, da jo oživi. Lutko mora gledati, se poistovetiti z njo, v njo vdahnuti dušo, da lahko seže lutka v otroška srca.

Lutka otroka vedno znova spominja na prvine, ki izhajajo iz njega samega. Že ropotuljica v otrokovi roki je zanimiv partner za komunikacijo. Svet postane še bolj zanimiv, ko otrok dozori, da lahko aktivno sodeluje v svetu predmetov. Iz kuhinjskih stolov si sestavi vlak, ki ga odpelje v daljno deželo sanj. Ob vsem tem gre seveda za igro, v kateri otrok aktivno sodeluje. S predmeti iz okolja vzpostavi enakovreden odnos. Ni nad njimi, temveč jim je enak. In prav ta odnos je tisti, ki igra pomembno vlogo pri razumevanju lutke v vsej širini, lutka namreč omogoča neomejene možnosti razvijanja odnosov med osebami, odnosov med razpoloženji, odnosov med čustvi ... Lutka v človekovih rokah oživi. Takoj je vzpostavljen odnos med igro in otrokom – animatorjem. Ko to dogajanje postane zanimivo za tretjo osebo (gledalce), nastane gledališče. Igra z lutko je kompleksno kreativno dogajanje.

Pridobljeno 14. 2. 2016 iz

http://www.ringaraja.net/clanek/svet-lutke_890.html?page=all

Otroci imajo lutke radi. Lutke so zato v predšolski dobi prepotrebno, hkrati pa tudi hvaležno vzgojno sredstvo, ki spodbuja otrokov razvoj. Znano je, da besede, ki jih izreče lutka, zaležejo bolj kot naročilo staršev ali vzgojitelja. Če nikomur ne uspe prodreti v otrokovo notranjost, se navadno to posreči lutki. Pri tem pa je pomembno, da so lutka, animator lutke (mama, oče, vzgojitelj) in otrok enakopravni partnerji. Lutke v okviru vzgoje so nosilci vlog in s tem sredstvo, ki čutno prikazuje sliko resničnosti. Lutka omogoča otroku spoznavanje povezave med živim in neživim svetom, pomaga spoznati simbolične predstave ... Hkrati lahko otroku preko lutke predstavimo gledališče z vsemi umetniškimi zvrstmi: z besedo, glasbo, likovnostjo, ritmom, s prostorsko kompozicijo. S tem otroka neposredno postavimo v svet »lepega«, v svet umetnosti. Preko nje lahko vzgojitelj posreduje tudi veliko mero humorja, ki otroka sprošča in razvedri. (prav tam 2016)

»S sporočanjem skozi lutko se vzgojitelj otrokom približa in pridobi njihovo zaupanje. Naenkrat postane lutkar, pravljicar, ustvarjalec nečesa magičnega. Otroci takšnega vzgojitelja vidijo kot osebo, ki prinaša v skupino veselje, zadovoljstvo in vznemirjenje. Vzamejo ga za svojega, za človeka, s katerim lahko iskreno delijo veselje ali žalost. To pa je seveda največ, kar si lahko vzgojitelj želi. S tem so zagotovljeni osnovni pogoji nemoteno vzpostavljene medosebne komunikacije.« (Korošec, b. d. Komunikacija v gledališki in lutkovni dejavnosti)

Spoznavno področje pri otroku je tisto, ki se nenehno spreminja, razvija in odraža otrokov socialni, čustveni in fizični razvoj. Z osredotočanjem na intelektualni razvoj odpira učenje skozi lutko nove poti in obogatitev tega področja. Učenje z lutko spodbuja socialni, emocionalni in psihični razvoj otroka. Daje nam možnosti za napredovanje in bogatenje prav na spoznavnem področju. Otroku ponuja vizualne izkušnje, ki pa so bistvene za razvoj v zgodnjem otroštvu, saj lutke pospešujejo absorbiranje znanja, ker ohranjajo interes in zanimanje otrok. (Zapiski s predavanj, Lutkovno-gledališka vzgoja z metodiko, 2006).

Lutko lahko naredimo iz česarkoli, otrokom ni važen njihov izgled, temveč vloga, ki jo igra. Otrokom sam izgled ni toliko važen kot pa vse drugo. Zato so lahko tudi otroške lutke, ki jih izdelajo sami, čudovito sredstvo za igro, za njihovo poistovetenje z lutko. Pri vsem tem pa so otroci tudi zelo ponosni na lutko, ki so jo izdelali sami in ji vdahnili življenje. Marsikateri otrok se s svojo lutko tudi pogovarja ter ji zaupa stvari, ki ga težijo, ali pa se z njo samo zabava.

»Pomembno je, da otrok sam ustvarja lutko. Ta je namreč samo njegova: zamišljena v njegovi fantaziji in izdelana z njegovimi rokami, oživljena z njegovo energijo in čustvi. V tem ustvarjanje in oživljanje lutke prekaša vse kreativne otrokove dejavnosti, saj nemalokrat iz otroških rok dobijo svojo vidno podobo pojmi, za katere včasih dvomimo, da jih otroci razumejo in dojemajo: rojstvo, strah, jeza, žalost, veselje, ljubezen, smrt, noč, dan, letni časi, lenoba, marljivost ...« (Korošec in Majaron, 2002, str. 60–61)

»Otrok potrebuje največjo mero svobodnega mišljenja za razvoj potencialov ob lutkovnih dejavnostih, skupine, v katerih otrok sodeluje, pa dovolj svobode za razvoj idej. Učitelja/vzgojitelja ob tem spremlja misel, da je otrok ustvarjalec v igri in ne igralec. Proces je namreč tisti, ki šteje in ne kočni rezultat – predstava.« (Korošec, 2006, str. 112)

»Lutke otrokom nudijo široke možnosti za dosego naslednjih vzgojno-izobraževalnih ciljev:

- spodbujanje kreativnega izražanja,
- stimuliranje in povečanje domišljije,
- razvijanje spontanega besednega izražanja,
- izboljšanje govora in izgovorjave,
- razvijanje spretnosti pisanja in gladkega branja,
- pridobivanje občutka za vrednotenje literature,
- medsebojno usklajevanje in razvijanje občutka za čas in prostor,
- spodbujanje otrokovega občutka lastne vrednosti,
- razvijanje samozaupanja in doseganje osebnega zadovoljstva,
- sproščanje strahov, agresije in frustracij na sprejemljiv način,
- razvijanje socialno-interakcijskih spretnosti,
- pridobivanje sposobnosti za reševanje problemov,
- izboljšanje fine motorike,
- opazovanje sveta z vsemi čutili; zapomniti si opazovano, nato pa ga obdelati in oživiti z lutkami,
- vrednotenje dela.« (prav tam, str. 110)

Delo z lutkami omogoča otroku doseči vse zgoraj omenjene cilje. Otroci sodelujejo v procesu in počasi stopajo proti ciljem. Proces je pomembnejši od končnega izdelka in samega prizora igre. Na prvem mestu je otrokov razvoj. Nikoli ne moremo popolnoma ločiti enih ciljev od drugih, saj z lutko vplivamo hkrati na kognitivni, socialni in čustveni razvoj. (prav tam)

2.2 Vrste lutk

Poznamo več vrst lutk:

- ročne lutke,
- prstne lutke,
- lutke na nitkah ali marionete,
- ploske lutke,
- senčne lutke,
- lutke na palici,
- maske.

2.2.1 Ročne lutke

Ročne lutke so zelo dinamične, ker so del lutkarjevega telesa, saj delujejo kot podaljšek lutkarjeve roke. Z ročno lutko se izvajajo hitri in energični gibi. Ta vrsta lutke lahko prijema razne rekvizite. Njen akcijski prostor je vertikalni. Po navadi se z njo igra za paravanom. Vezana je na fiktivno podlago. Gre za vrsto lutke, ki je zelo intimna, saj se z njo približamo otroku. Ročne lutke so nagnjene k humorju in tako z lahkoto vzpostavijo komunikacijo z gledalci. Za to vrsto tehnike so primerni teksti z veliko dinamike. Sestavni deli so glava, vrat, roki ter kostum – obleka. Kostum sestoji iz spodnje srajce in vrhnjega oblačila. Kroj je ohlapen, da ne ovira gibanja, sega pa do komolca, da se ne vidi lutkarjeva roka. (Zapiski s predavanj, Lutkovno-gledališka vzgoja z metodiko, 2006)

Slika 1: ročne lutke

Pridobljeno 15. 2. 2016 iz <http://www.knjigca.si/QuickCart/?lutke,6>

2.2.2 Prstne lutke

Prstne lutke so zelo primerne za predšolske otroke. Vodene so lahko od zgoraj navzdol ali od spodaj navzgor. So enostavne za izdelavo. Njihovi gibi so hitri in energični. Prstne lutke so primerne za manjše, intimne uprizoritve in za manjše število gledalcev. Pri prstnih lutkah gre za najmanjšo obliko lutkovnega gledališča, saj gre za intimno gledališče prsti – igralci, roke – oder. Z njimi igramo na mizi ali za manjšim paravanom. Igra s prsti in rimami sodi v same začetke osebne in gledališke izkušnje človeka ter pripada tistim igram, ki povezujejo simbolične in senzomotorične igre zgodnjega otroštva. Prstne igre so eno od prvih srečanj otroka z umetnostjo. Najprimernejši materiali za izdelavo prstnih lutk so papir, tekstil, rokavice, odpadni material, žogice za namizni tenis. (Zapiski s predavanj, Lutkovno-gledališka vzgoja z metodiko, 2006)

Slika 2: prstne lutke

Pridobljeno 15. 2. 2016 iz

<http://www.babadu.si/index.php/vsi-izdelki/lutke-rdeca-kapica-lilliputies.html>

2.2.3 Lutke na nitkah ali marionete

Lutke na nitkah so najzahtevnejše lutke med vsemi vrstami. Te lutke imajo vse okončine in vse glavne sklepe, zato so figure v celoti. Marsikdo to vrsto lutk zaradi njene zahtevnosti imenuje kar kraljica med lutkami. Igralec lutke ne drži neposredno v roki, ampak jo vodi preko daljših ali krajših niti. (Varl, 1995)

Slika 3: lutke na nitkah ali marionete

Pridobljeno 15. 2. 2016 iz

http://www.mojnet.com/korisnik/mima_h/blog/marionete/85186

2.2.4 Ploske lutke

Ploske lutke imajo predhodnike v senčnih lutkah. Ploska lutka je dvodimenzionalna, kar pomeni, da se na odru ne more obračati in jo je zato treba izdelati v več različicah. Animacija take lutke ni enostavna, saj se mora ves čas paziti, da se ne zasučje preveč. Ploska lutka ne more igrati z rekviziti, primerne pa so v vrtcih, saj si jih lahko otroci ob pomoči vzgojitejev izdelajo sami. (Varl, 1997)

Slika 4: ploske lutke

Pridobljeno 15. 2. 2016 iz <https://www.etsy.com/uk/listing/126219699/reserved-eccentric-articulated-flat>

2.2.5 Senčne lutke

Senčne lutke so vodene od zadaj ali od spodaj. Primerne so za prikazovanje liričnih zvrsti in tem. Igralni prostor je platno, ki je osvetljeno z zadnje strani. Omogočajo nam izredne fantazijske razsežnosti. Senčne lutke nam ne dopuščajo improvizacije. Za najmlajše otroke jih uporabimo za uprizoritev jasnih, že znanih in preprostih pripovedi, pravljic. Zelo pomembna je silhueta figure. Senčne lutke so lahko iz neprozornih materialov, kot so papir, lepenka ali vezane plošče. Lahko pa so tudi iz prozornih materialov, kot so celofan, folija, svila, usnje, saj takrat dobimo barvne sence. (Zapiski s predavanj, Likovno-gledališka vzgoja z metodiko, 2006)

Zaradi težje izdelave jih v vrtcih uporabljajo redkeje.

Slika 5: senčne lutke

Pridobljeno 15. 2. 2016 iz <http://www.deviantart.com/art/Two-Angels-Shadow-Puppets-174367145>

2.2.6 Lutke na palici

Lutka na palici je vsak predmet, vsaka figura, ki jo namestimo na lesen količek ali na palico in jo s pomočjo le-te premikamo. (Varl, 1995)

Ta vrsta lutk je preprosta za izdelavo in zato tudi zelo pogosto uporabljena za ustvarjanje z otroki v vrtcih.

Slika 6: lutke na palici

Pridobljeno 15. 2. 2016 iz <http://blog.giddygiddy.com/giddygiddy/2009/11/stick-puppets.html>

2.2.7 Maske

Maske niso tipične lutke. V osnovi maska odgovarja osnovnemu terminu: biti nekdo drug, igrati ali govoriti skozi usta druge osebe. Maske so razdeljene v tri sklope: obrazne maske, naglavne maske in maske celega telesa. (Varl, 1997)

Maske se v vrtcih uporabljajo pogosto, ne samo v pustnem času, ampak tudi v raznih dramatizacijah pravljič. Maske so preproste za izdelavo, zato si jih lahko tudi otroci v večini primerov naredijo sami.

Slika 7: maska

Pridobljeno 15. 2. 2016 iz <http://blog.giddygiddy.com/giddygiddy/2009/11/stick-puppets.html>

2.3 Sodelovanje vrtca s starši

Vsak starš je zaskrbljen, nekateri so tudi v velikem stresu, ko gre njegov otrok prvič v vrtec. Po glavi se jim poraja veliko vprašanj. Ali bo njegov otrok sprejet tako s strani vzgojitelja kot s strani otrok v skupini? Ali se bo imel lepo v vrtcu? Ali bo varen? Ali se mu bo v času, ko bo tam, dovolj dogajalo? Ali bo jedel? Starši doživljajo pravi stres, prav tako pa tudi otroci. Zato so tu vzgojitelji, ki po svojih najboljših močeh poskušajo razbremeniti starše in z njimi na razne načine komunicirati in sodelovati.

»Sodelovanje med vrtcem in starši je pomemben vidik kakovosti predšolske vzgoje, saj prav to sodelovanje veliko prispeva k ustreznemu dopolnjevanju družinske in institucionalne vzgoje. Pri odnosu med vrtcem in starši je zelo pomembna delitev odgovornosti in različnih pristojnosti. Institucija naj staršem nudi storitve, ne pa posega v njihovo sfero zasebnosti. Tako mora vrtec spoštovati kulturo, identiteto, jezik, svetovni nazor, vrednote, prepričanja, navade in običaje otrokovih staršev, starši pa morajo upoštevati meje svojega soodločanja, ki ne smejo posegati v strokovnost institucije. Starši imajo pravico sodelovati pri načrtovanju življenja in dela v vrtcu in v oddelku ter po dogovoru z vzgojiteljem aktivno sodelovati pri vzgojnem delu, vendar ob upoštevanju strokovne avtonomnosti vrtca. Tako se lahko ob prihodu v vrtec ali dopoldanskem oziroma popoldanskem času krajši ali daljši čas zadržijo v igralnici in se vključijo v različne dejavnosti v dogovoru z vzgojiteljem – in v vedenju odraslih v vrtcu je pričakovati pripravljenost za to. Še posebej je pomembno, da imajo starši pravico do postopnega uvajanja otroka v vrtec in možnost dogovora o najbolj sprejemljivem načinu vključevanja svojega otroka v vrtec. Staršem mora biti vedno na voljo publikacija o vrtcu, ki vključuje vse informacije v skladu z zakonom in ustreznimi pravilniki. Oglasne deske pred igralnico pa so namenjene stalnemu obveščanju staršev o tem, katere dejavnosti potekajo, kako se odvija življenje v oddelku.« (Kurikulum za vrtce, 1999)

»Sodelovanje med starši in vzgojitelji je zapleten in večdimenzionalen proces, ki prvenstveno temelji na obojestranski pripravljenosti za sodelovanje.« (Lepičnik Vodopivec, 1996)

»Kot povsod drugje tudi tukaj velja pravilo, da se harmonični odnosi vzpostavijo šele, ko se ustvarijo pogoji za relativno stabilna pričakovanja. Sodelovanja med starši in vzgojitelji si ne moremo zamisliti, ne da bi pomislili na komunikacijo in na medsebojne odnose med njimi.« (prav tam)

»Sodelovanje s starši, individualno sveteovanje, priprava in vodenje roditeljskih sestankov, usmerjanje staršev pri mentorskem delu z učenci – vse te in druge oblike dela s starši predstavljajo v učiteljevem in vzgojiteljevem poklicnem delu zahtevne dejavnosti, za katere se večinoma usposablja šele v neposredni pedagoški praksi.« (Valentinčič, 1981)

»Medsebojno sodelovanje med šolo, vzgojnovarstveno organizacijo in družino, med učitelji, vzgojitelji in starši temelji predvsem na skupnih ciljih in nalogah vzgoje. Vsestransko oblikovanje otrokove osebnosti, njegovo uspešno napredovanje v šoli in v življenju, zagotavljanje zdravega in skladnega telesnega, duševnega in socialnega razvoja ter učinkovita priprava otroka in mladostnika na življenje in delo – to so naloge, odgovornost in skrb tako naravnih kot poklicnih vzgojiteljev, ki jim je družba zaupala vzgojno poslanstvo.« (prav tam)

Med načela uresničevanja ciljev kurikula za vrtce sodi tudi načelo sodelovanja s starši, ki pravi;

»Staršem mora biti javno dostopno pisno in ustno obvestilo o različnih ponudbah programov v vrtcu; starši imajo pravico do sprotne izmenjave in poglobljenega razgovora o otroku z vzgojiteljem in s pomočnikom ter svetovalno službo; starši imajo pravico do postopnega uvajanja otrok v različne programe vrtca; starši imajo pravico sodelovati pri načrtovanju življenja in dela v vrtcu in v oddelku ter po dogovoru z vzgojiteljem aktivno sodelovati pri vzgojnem delu, pri tem pa morajo starši upoštevati strokovno avtonomnost vrtca; pri stiku s starši je treba spoštovati zasebno sfero družin, njihovo kulturo, identiteto, jezik, svetovni nazor, vrednote, prepričanja, stališča, navade in običaje, dosledno upoštevati njihovo pravico do zasebnosti in varstva

osebnih podatkov; staršem zagotoviti stalno informiranje ter sistematično seznanjanje z njihovimi pravicami in odgovornostmi.« (Kurikulum za vrtce, 1999)

2.3.1 Formalne in neformalne oblike sodelovanja s starši

Poznamo več oblik sodelovanja s starši, in sicer formalne ter neformalne.

Formalne oblike:

- roditeljski sestanki,
- pogovorne ali govorilne ure,
- svet staršev,
- pisna sporočila staršem,
- sporočila na oglasnih deskah.

RODITELJSKI SESTANEK

Roditeljski sestanki so temeljna oblika skupne obravnave skupnih vprašanj vzgoje in izobraževanja. Roditeljski sestanki potekajo v okviru posameznih oddelkov. Na njih starši izberejo predstavnika oddelka, ki jih potem predstavlja v svetu staršev. Na oddelčnih roditeljskih sestankih se staršem posredujejo potrebne informacije o delovnem načrtu in njegovem izvajanju, o življenju in delu v posameznem oddelku. Na roditeljskih sestankih se obravnavajo vprašanja skupnega pomena, dogovarja se o zadevah, kjer je potrebno soodločanje staršev, sprejemajo se stališča in sklepi, ki so potrebni za oddelek. (Valentinčič, 1981)

Roditeljski sestanki so v večini primerov dvakrat do trikrat letno.

POGOVORNA ALI GOVORILNA URA

Pogovorna ali govorilna ura je za starše najbolj pomembna, saj izvedo stvari, ki se tičejo samo njegovega otroka. Seznanijo se o njegovem napredku v razvoju. Pogovorna ura je najbolj razširjena in nujno potrebna. Pogovorna ura načeloma poteka vsak mesec

Zala Slatinek Naglič
LUTKOVNO-GLEDALIŠKE DELAVNICE S STARŠI

oziroma po potrebi staršev in vzgojiteljev. Namenjena je izmenjavi informacij vzgojitelj – starš in obratno.

SVET STARŠEV

Za organizirano uresničevanje interesa staršev se v vrtcu oblikuje svet staršev. Svet staršev je sestavljen tako, da ima v njem vsak oddelek po enega predstavnika, ki ga starši izvolijo na prvem roditeljskem sestanku oddelka. Prvi sklic sveta staršev opravi ravnatelj.

Svet staršev:

- predlaga nadstandardne programe,
- daje soglasje k predlogu ravnatelja o nadstandardnih programih,
- daje mnenje o predlogu programa razvoja vrtca in o letnem delovnem načrtu,
- razpravlja o poročilih ravnatelja o vzgojno-izobraževalni problematiki,
- obravnava pritožbe staršev v zvezi z vzgojno-izobraževalnim delom,
- voli predstavnike v svet vrtca,
- opravlja druge naloge v skladu z zakonom in drugimi predpisi.

PISNA SPOROČILA

Pod pisna sporočila se štejejo razna vabila, obvestila in uradna obvestila. Pisna sporočila lahko obesi vzgojitelj na oglasno desko, lahko jih izroči staršem ob prihodu ali odhodu, v današnjem času pa se po večini dajejo obvestila po elektronski pošti ali spletni učilnici.

Zala Slatinek Naglič
LUTKOVNO-GLEDALIŠKE DELAVNICE S STARŠI

Neformalne oblike:

- delavnice,
- individualni razgovori ob prihodu ali odhodu otroka,
- izleti,
- pikniki,
- tekmovanja,
- dnevi odprtih vrat,
- starši predstavijo poklice,
- lutkovne delavnice,
- razno zbiranje odpadnega materiala ...

INDIVIDUALNI RAZGOVORI OB PRIHODU ALI ODHODU OTROKA

Ta vrsta sodelovanja s starši oziroma izmenjava informacij je najbolj razširjena. Starši se lahko na hitro seznani o ali izvedo kakšno stvar, ki se je zgodila tekom dneva oziroma je bila nujna. Ta vrsta komunikacije poteka vsak dan.

DELAVNICE

Delavnice se najpogosteje odvijajo v mesecih, ko so kakšni prazniki ali praznovanja (recimo decembra, pust, materinski dan ...). Pri delavnicah gre po navadi za to, da starši skupaj z otroci nekaj izdelajo. Ker pa so dandanes starši v časovni stiski, se pri raznih delavnicah velikokrat povabi tudi stare starše. Udeležba delavnic je vedno dobro obiskana. Gre za sproščeno obliko sodelovanja. Posebne delavnice s starši pa bodo predstavljene v praktičnem delu diplomske naloge.

Slika 8: delavnice z babicami – izdelajmo si instrumente

IZLETI

Izleti skupaj s starši so ponavadi načrtovani za konec šolskega leta. Gre za izlet, za katerega se odločimo skupaj s starši. Cilj teh izletov je skupno druženje izven vrtca, igra nekje drugje in sprostitev.

Slika 9: zaključni izlet

PIKNIKI

V jesenskem času in tudi konec šolskega leta so primerni tudi pikniki, kjer lahko v samo izvedbo vključimo starše. Primer takšnega piknika je kostanjev piknik, kjer se že pri sami organizaciji za peko kostanja vključijo tudi starši.

Zala Slatinek Naglič
LUTKOVNO-GLEDALIŠKE DELAVNICE S STARŠI

TEKMOVANJA

Za sprostitev in za druženje se prirerajo tudi razna tekmovanja v času lepega vremena, saj vse to poteka v popoldanskem času. Gre za igre, kjer starši tekmujejo skupaj s svojim otrokom.

Slika 10: vlečenje vrvi

DNEVI ODPRTIH VRAT

Gre predvsem za predstavitev vrtca in vzgojnega programa za starše in otroke, ki bodo šele prišli v vrtec, seveda pa se lahko vključijo tudi ostali starši.

STARŠI PREDSTAVIJO POKLIC

Vsak starš ima svoj poklic. Po navadi se že na roditeljskih sestankih vpraša starše, ali ima kdo kakšen zanimiv poklic in če bi ga bil pripravljen predstaviti. Otroci so zelo veseli in ponosni, če pridejo njihovi starši v vrtec in predstavijo svoje delo oziroma poklic.

Slika 11: predstavitev poklica šivilje

LUTKOVNE DELAVNICE

Preprosta in učinkovita pot kako povečati število lutk v igralnici, so delavnice s starši. Ključ do uspeha je navdušenje staršev in dobra organizacija z naše strani. Staršem se pošlje načrt in vabilo, ki oznanja delavnico, s tem pa se navduši starše, da se delavnice udeležijo. Delavnica naj bi trajala od ene do dve uri in je razdeljena na dva dela: demonstracijo in izdelavo. Primeren prostor je igralnica, kjer so mize in stoli že razporejeni za vse sodelujoče. Prav tako je igralnica primerna za odlaganje stvari in za samo izdelavo ter sušenje lutk. Za lažje pojasnjevanje imamo zraven razne knjige, slike

Zala Slatinek Naglič
LUTKOVNO-GLEDALIŠKE DELAVNICE S STARŠI

in priročnike. Že na samem vabilu prosimo starše, da s seboj prinesejo razne gumbe, igle, škarje. Delavnico pričnemo z avkcijo, kjer starše povprašamo, kaj bi kdo izdelal. Če ni prostovoljcev, sami določimo kaj kdo izdela. Po delavnicah postavimo izdelke na razstavo, saj starši radi vidijo izdelke svojih otrok, prav tako pa so tudi otroci veseli izdelkov svojih staršev. (Hunt, 1982)

ZBIRANJE ODPADNEGA MATERIALA

Vsi vemo, da se v vrtcu tudi veliko ustvarja in zbira odpadni material. Pod zbiranjem je mišljen predvsem odpadni papir in tudi zamaški. Starši z veseljem pri tem aktivno sodelujejo.

3 NAMEN IN CILJ PRAKTIČNEGA DELA DIPLOMSKE NALOGE

Namen diplomske naloge je sodelovati s starši na malo drugačen način. Spodbuditi jih k samemu sodelovanju pri delavnicah, jim dati možnost, da se sami odločijo, kako bodo delavnice potekale, kakšne bodo lutke, kakšna bo scena in kakšna bo sama izvedba lutkovno-gledališke predstave. Pri tem pa vse aktivno vključiti v delavnice tako, da sami izdelajo lutke, kostume, sceno in na koncu tudi celotno lutkovno predstavo sami izvedejo.

Cilji:

- skozi delavnice pripraviti lutke, sceno in izvedbo lutkovno-gledališke predstave skupaj s starši,
- povečati vlogo staršev med samim vzgojno-izobraževalnim delom,
- približanje vzgojnega procesa staršem,
- izboljšanje komunikacije med starši in vzgojitelji,
- medsebojno spoznavanje med starši,
- priprava presenečenja za otroke.

4 PRAKTIČNI DEL

4.1 Cilji lutkovno-gledaliških delavnic

Za glavni cilj je bila zadana izvedba lutkovno-gledališke predstave s strani staršev, ki je bila namenjena otrokom ob zaključku šolskega leta.

Ker pa te delavnice niso bile za starše, ampak so bile delavnice v sodelovanju s starši, smo si zadali še več naslednjih ciljev:

- prikazati in izpeljati te delavnice kot nekaj novega, lepega in tudi sproščujočega za njih,
- staršem približati izdelavo lutk, scene,
- staršem približati vzgojni proces ustvarjanja z otroki v vrtcu,
- staršem približati samo lutko kot nekaj dobrega in pozitivnega, kot pomoč pri vzgoji njihovih otrok,
- doživljanje lutkovno-gledaliških delavnic kot del družabnega in kulturnega življenja,
- približati staršem, da lahko svoj prosti čas preživijo z otroki tudi ustvarjalno (z ustvarjanjem lutk, uprizarjanjem predstav, udeležbo lutkovnih predstav),
- pri starših spodbujati splošne ustvarjalnosti pri sami pripravi, organizaciji in uporabi sredstev in prostora,
- ustvarjanje prijetnega vzdušja in medsebojnega zaupanja.

4.2 Lutkovno-gledališke delavnice s starši

S pričetkom uresničevanja te diplomske naloge so se porajala različna vprašanja. Bodo starši sploh hoteli sodelovati pri njih? Kako izvesti vse, da bo primerno za otroke in starše – za vse otroke, ki so bili takrat prisotni v vrtcu, za staše, za katere vemo, da to ni bila lahka odločitev, saj so se morali izpostaviti. Bo zaključek takšen, kot smo si ga zamislili?

Najprej smo vsem staršem v vrtcu razdelili vabilo k sodelovanju na delavnicah. Vsi starši nimajo enakih interesov, zato tudi udeležba v delavnicah ni bila tolikšna, kot bi

lahko bila. Starše je po navadi strah nastopanja, saj mislijo, da jih bomo vzgojitelji kot strokovni delavci ocenjevali, kako izvajajo neko stvar, za katero niso ustrezno izobraženi oziroma podkovani. Pa vendar to ni res, saj smo vzgojitelji zelo veseli vsakega sodelovanja z njimi. V tem hitrem načinu življenja v današnjem času pa si je nekaj staršev le vzelo čas in priskočilo na pomoč pri izvedbi diplomske naloge.

Pri sodelujočih starših pa so se porajala razna strah vzbujajoča vprašanja. Bom znal igrati? Sem dovolj samozavesten? Se znam vživeti v drugo vlogo oziroma se rokovati z lutko? Kako me bo videl moj otrok? So moje pevske sposobnosti dovolj močne? Sem se zmožen naučiti igro na pamet?

Tudi za nas vzgojitelje je bil velik izziv, kako staršem dvigniti njihovo samozavest in jih prepričati, da so tega zmožni. Naš veliki uspeh bo razviden v delavnicah, ki so predstavljene v nadaljevanju.

Za samo lutkovno-gledališko igro smo si izbrali igro avtorice Bine Štampe Žmavc *Petelin in pav*. Kot je sama napisala v knjigi, je to vesela igra za otroke, zato niti nismo imeli pomislekov, da ne bi bila primerna za njih. Igra je res vesela in smešna, saj se petelin in pav ves čas prepirata, kdo je pomembnejši. Glavno prizorišče celotnega dogajanja je pavlonija (drevo), kjer sta ves čas prisotna petelin in pav. Petelin si išče pod tem drevesom črve za svoj prazen želodček, pav pa se šopiri in baha pred njim. Vsake toliko časa pa pridejo tja še ostali liki. Najprej nastopi drevesni duh, ki sta ga petelin in pav prebudila s svojim prepiranjem iz sladkega spanca. Za duha sta oba nepomembna. Potem mimo priletijo čebele. Ker nobeden od njiju ne zna nabirati medu, sta tudi njim nepomembna. Nato mimo priletijo sršeni, ki iščejo čebele, da bi jim vzeli med. Zaradi strahu pred njihovimi piki petelin in pav sršenov sploh ne upata vprašati, kdo od njiju se jim zdi pomembnejši. Kmalu za tem pa na pavlonijo zaide potepuh. Njemu se zdi pomembnejši petelin, saj ko petelin zakikirika, potepuh ve, da je jutro. Potem pride naokrog zasanjani pesnik. Pesnik kot pesnik vidi navdih za stih v pavu. Kar naenkrat pa zraste velika krtina in iz nje pokuka krt, ki pa ne more biti dober razsodnik, saj pri takšnem soncu ne vidi dobro, zato se ne more odločiti, kdo je pomembnejši. Potem pride mesar, ki vidi samo meso. V petelinu vidi dobro meso, zato

se odloči zanj, ker pav je pač samo lep in ima le perje. In že pride mimo slikar, ki dobi navdih za svojo prelepo sliko na svili. Seveda se odloči za pava, ki se šopiri in razkazuje svoje bogato perje pod prelepo pavlonijo. Petelina pa postavi vstran. Kar naenkrat pa se pojavi strašen lovec, ki se ga oba zelo prestrašita, saj ima zraven nabito puško. Lovec odloči, da ni nobeden pomembnejši od drugega, da sta oba primerna za odstrel. Na koncu pa se pojavi sonce, ki jima pošlje dež. Tako sta oba mokra in nobeden od njiju ni več tako lep kot prej. Tako ugotovita, da sta oba enako pomembna.

Že zaradi samih smešnih vložkov smo vedeli, da s to igro ne moremo zgrešiti. Na koncu se je izkazalo, da smo imeli prav, saj je sama igra otroke zelo pritegnila, hkrati pa jim je bila zanimiva.

4.2.1 Delavnica 1

Prva delavnica je bila namenjena spoznavanju med seboj, pogovoru o sami ideji predstave, scene in lutk, razdelitvi vlog in dogovoru o samem poteku nadaljnjih delavnic. Vse je potekalo brez težav, dokler nismo prišli do razdelitve vlog. Nihče od staršev ni želel prevzeti glavnih vlog zaradi preobsežnega besedila in predolgega igranja, hkrati s tem pa izpostavljanja pred vsemi otroki in strokovnimi delavci, kar je za starše predstavljalo največji strah, saj so mislili, da jih bodo le-ti ocenjevali in jih primerjali s sabo.

Med diskusijo pa se je rodila ideja s strani starša, da bi glavni vlogi prevzeli starejši hčerki. Ideja je bila takoj potrjena. Ker se vsi starši niso videli v sami predstavi kot igralci oziroma lutkarji, so prevzeli organizacijo in izvedbo pri izdelavi lutk, kostumov in scene. Tako se je ena od mamic ponudila, da bo skreirala in sešila kostume.

Starši so si vloge izbirali glede na svoj značaj in karakter. Vsak se je videl v neki vlogi, ki jo je bil zmožen odigrati in se v njo vživeti. Vse starše pa je najbolj skrbelo petje pesmic. Sprejeli smo sklep, da pojemo pesmice vsi skupaj s spremljavo kitare, da se ne nobenemu od staršev ni potrebno izpostavlja.

Zala Slatinek Naglič
LUTKOVNO-GLEDALIŠKE DELAVNICE S STARŠI

Prišli smo do trenutka, ko smo v roke vzeli vsak svoj izvod igre in se poskušali vživeti v vlogo in karakter določenega lika. Že pri samem prebiranju so se pojavili dvomi, kako glasovno najbolje odigrati lik. Bilo je potrebnih kar nekaj ponovitev, da so starši premagali tremo in pridobili samozavest. To je postajalo čedalje lažje z medsebojnim bodrenjem in spodbujanjem.

Starše je skrbelo tudi, kaj narediti v primeru, da med igro pozabijo besedilo. Dogovorili smo se, da bo eden od njih v ozadju prevzel vlogo prišepetovalca in jim s tem olajšal zagato. Prišli pa smo tudi do zaključka, da ne bo nič narobe, če se zatečejo k improvizaciji in naredijo kaj po svoje.

Porajalo se je vprašanje, kako uprizoriti dež. Starši so prišli na idejo, da vzamemo vodo in dejansko uprizorimo dež, s tem pa k sami predstavi še bolj pritegnemo otroke.

Prva delavnica je bila za vse zahteven preizkus, ki pa je obrodil veliko sadov, saj so starši z delavnice odhajali z navdušenjem, nasmehi na obrazih in s pozitivnim pričakovanjem novih delavnic.

Slika 12: diskusija o sami sceni in lutkah

Slika 13: prvo prebiranje scenarija

4.2.2 Delavnica 2

Ta delavnica je bila najtežja delavnica od vseh. Pri tej delavnici smo si zadali cilje, da izdelamo sceno in lutke.

Preden smo začeli s samo izdelavo scene in lutk, smo na željo staršev šli najprej skozi scenarij. Na naše presenečenje so vsi starši brezhibno odigrali svojo vlogo. Po nadaljnjem pogovoru so vsi priznali, da so v preteklem tednu doma porabili kar nekaj časa za vajo svojega besedila. Vsak je svojo vlogo vzel resno. Doma pa niso trenirali samo besedila, ampak so razmišljali tudi o samem izgledu lutk in scene. Vsak je podal svoj predlog o izgledu in materialu.

Zala Slatinek Naglič
LUTKOVNO-GLEDALIŠKE DELAVNICE S STARŠI

Slika 14: vadenje besedila

Starši so se hitro razdelili v manjše skupine, kjer so potem izdelovali in ustvarjali. Vsak starš se je odločil za skupino, kjer je videl svoj potencial in kjer se je lažje ustvarjalno izražal.

Zala Slatinek Naglič
LUTKOVNO-GLEDALIŠKE DELAVNICE S STARŠI

Slika 15: izdelovanje lutk

Lutke so starši izdelali in izrezali iz pene. Izrezovanje jim je šlo spretno od rok. Hitro so nastajale čebelice, sršeni, duhec in krt. Kostumi pa so bili narejeni po meri vsakega igralca izpod prstov spretnne mamice šivilje.

Slika 16: izdelovanje lutk in kostumov

Sledilo je barvanje lutk. Lutke smo pobarvali z razredčeno tempero. Ostale detajle smo slikali z akrilnimi barvami, za boljši izgled lutk pa smo uporabili različne materiale in dodatke (krt – očala, čebelice – krila in tipalke, prav tako sršeni). Med izvedbo so se starši bodrili med seboj in si izmenjevali različne ideje, kako bi lutke izdelali na čim boljši način. Med tem so vsi premagali svojo začetno tremo in se povsem sprostili ter se med seboj tudi povezali. Nastajale so čudovite anekdote, med sabo so obujali spomine na njihovo otroštvo in dajali jasno vedeti, da pogrešajo takšne stvari.

Slika 17: izdelovanje listkov za drevo

Za samo izdelavo in izgled drevesa je bil pobudnik očka, ki je dobil idejo takoj, ko je slišal, da rabimo košato drevo. Večina staršev je pristopila k tej skupini. Takoj so se lotili risanja, izrezovanja in lepljenja listkov, kar je bilo precej zamudno delo, saj smo potrebovali res ogromno število listkov.

Oče mizar je doma izrezal in sestavil leseno konstrukcijo in jo prevlekel s platnom. Ta konstrukcija nam je služila za glavno sceno, za katero so starši igrali z lutkami.

Delavnica je prišla h koncu. Med samim pogovorom s starši je bilo razbrati veliko pozitivne energije. Bili so presenečeni, da je vse potekalo zelo gladko, celo nad pričakovanji. Sama delavnica pa je v vsakem strašu sprostila njihovo otroško ustvarjalnost.

4.2.3 Delavnica 3

V tej delavnici so potekala zaključna dela scene, lutk in kostumov. Bilo je potrebno dodelati in sestaviti drevo, pomeriti vse kostume za igralce in pritrditi lutke na palice.

Slika 18: pomerjanje kostumov

Mamica, ki je zašila kostume, nas je vse zelo pozitivno presenetila, saj nihče ni pričakoval tako dodelanih in odlično zašitih kostumov. Kostumi so potrebovali le majhne popravke, ker med drugo in tretjo delavnico ni bilo časa za poskusno pomerjanje. V samo izdelavo kostumov je bilo vloženega veliko truda in dela.

Zala Slatinek Naglič
LUTKOVNO-GLEDALIŠKE DELAVNICE S STARŠI

Slika 19: dokončani kostumi za glavna lika

Naši igralci so se prelevili v čudovite like igre. Nastal je bahav pav, nadut petelin, čisto pravi potepuh, slikar nad vsemi slikarji, zasanjan pesnik, mesar, ki vidi samo meso, in lovec željan lova.

Slika 20: izdelovanje drevesa

Na drugi strani igralnice pa je nastajalo razkošno drevo – pavlonija. Pri izdelavi drevesa so se najbolj izkazali očetje. Ker pa smo predstavo izvedli v drugem vrtcu, smo morali razmišljati o tem, kako bi sceno naredili tako, da bi jo najlažje prestavljali. Zato je bilo tudi samo drevo sestavljivo. Da drevo ne bi padlo od same teže, smo vedro najprej napolnili s kamenjem in tako vse skupaj obtežili. Za deblo smo uporabili velike tulce, ki smo jih skupaj povezali s palicami. Kasneje pa smo uporabljali tanjše tulce, ki smo jih pobarvali z rjavo barvo.

Slika 21: obešanje listkov na drevo

Za pravi izgled košatega drevesa so starši naredili listke, ki so jih prilepili na žičke, potem pa so jih zvezali na debelejšje žice, ki so predstavljale veje drevesa. Starši so pri tem delu vidno uživali. Zraven samega dela pa je ves čas potekal pogovor o različnih stvareh. Za končni izgled drevesa smo čez vse tulce potegnili rjavo blago, da je drevo dobilo pravi izgled.

Zala Slatinek Naglič
LUTKOVNO-GLEDALIŠKE DELAVNICE S STARŠI

Slika 22: dokončane lutke

Lutke so dobile svoj končni izgled. Že na prvi pogled so bile zelo privlačne in že takrat smo vedeli, da bodo pritegnile otroke. Tako starši kot vzgojitelji smo doživeli veliko veselje ob takšnem uspehu, saj si nismo niti približno predstavljali, da nam bo uspelo narediti takšne »profesionalne« lutke.

Slika 23: končana scena in prvi poskus igre na sceni

Ko so bile lutke, kostumi in scena dokončani, je prišel čas, da igro odigramo in tako vse skupaj zvadimo. Na pobudo staršev smo igro večkrat odigrali, saj do same predstave nismo imeli veliko časa. Zaradi časovne stiske in služb staršev pa med tednom nismo imeli časa, da bi se dobili in vadili igro. Že tukaj se je videlo, da bo predstava čudovita. Starši in naši dve glavni igralki so oddajali pozitivno energijo. Vsi so se znali zelo vživeti v svoje vloge. Videlo se je tudi, da so bili vsi njihovi dvomi in strahovi odveč in tako so tudi dokončno izgubili tremo. Na sami vaji pa je bilo veliko smeha in dobre volje.

Dopoldan se je že prelevil v zgodnje popoldne, zato je bil čas, da s to delavnico končamo. Tako smo se razšli dobre volje, polni pozitivne energije in v pričakovanju naslednje delavnice, kjer pa nas je že čakala predstava za otroke.

4.2.4 Delavnica 4

Prišel je dan, ki smo ga vsi, tako starši kot strokovni delavci in otroci, težko pričakovali. Zaključni izlet in lutkovno-gledališka predstava *Petelin in pav*.

Otroci in starši, ki niso nastopali v predstavi, so se dobili pred vrtcem in se podali na krajši izlet proti centralnemu vrtcu, kjer je potekala predstava. Pot za otroke ni bila naporna, saj so bili navajeni hoditi na daljše sprehode.

Slika 24: zaključni izlet

S starši, ki so nastopali v predstavi, smo se dobili že malo prej v centralnem vrtcu, da smo lahko vse pripravili. Sama predstava je potekala v telovadnici vrtca, kjer je bilo dovolj prostora za sceno in igranje ter za vse otroke in starše, ki pa jih ni bilo malo, saj je bila predstava namenjena celotni enoti vrtca.

Med samim čakanjem otrok smo igro odigrali še enkrat, da smo naše znanje obnovili in se zraven še sprostili, saj je bilo prisotno malo nestrpnosti in čisto malo treme.

Za otroke je bila predstava presenečenje. Ko smo se v vrtcu s sodelavci pogovarjali, kako bi vse skupaj pripravili za otroke, da bi res izpadlo kot presenečenje, smo hitro

Zala Slatinek Naglič
LUTKOVNO-GLEDALIŠKE DELAVNICE S STARŠI

prišli do zaključka, da pripravimo otrokom skriti zaklad, v katerega skrijemo vstopnice za predstavo in pa seveda vabilo na predstavo. Izdelali smo škatlo, ki smo jo potem skrili na igrišču.

Slika 25: malica otrok na izletu

Ko so otroci in starši prispeli do cilja, so si najprej privoščili malico iz nahrbtnika. Po končani malici pa so vzgojiteljice otroke pozvale k iskanju skritega zaklada. Z igro »hladno-toplo« so otroci hitro našli zaklad. Na škatli je bil napis »odprite previdno in pokukajte, kaj vas čaka«. Otroci so z zanimanjem in nestrpnostjo čakali, da končno odprejo škatlo. V škatli pa jih je pričakalo vabilo na predstavo in seveda vstopnice. Razdelili so si jih in se tako podali v telovadnico. Z nastopajočimi smo bili skriti za sceno, da nas otroci niso takoj videli. Ko so vstopili, smo slišali njihovo navdušenje, ko so zagledali sceno in košato drevo. Posedli so se po telovadnici. Vzgojiteljice in starši so jih umirili, nam pa je medtem prijetno bilo srce. V nas se je povečal adrenalin. Čas je bil, da začnemo.

Zala Slatinek Naglič
LUTKOVNO-GLEDALIŠKE DELAVNICE S STARŠI

Slika 26: otroci so pripravljani in čakajo na samo predstavo

Otroke smo najprej lepo pozdravili, jim napovedali predstavo in zaželeli prijeten ogled. V telovadnici je zavladata tišina in na obrazih otrok se je videlo, da jih res zanima, kaj bo sledilo.

Med starši, ki so igrali, pa je bilo čutiti kanček nervoznosti. Sledil še je zadnji pomežik, da bo vse teklo v najlepšem redu in tako sta naši glavni igralki odšli na oder.

Slika 27: petelin in pav v akciji

Ko je predstava stekla, smo vsi skupaj pozabili na tremo in se prepustili samemu dogajanju. Otroci so spremljali predstavo in bili zelo pridni. Med predstavo se je zgodilo tudi, da je kdo pozabil besedilo, vendar smo to zagato rešili s prišepetavanjem, predstava pa je tekla naprej. Nihče ni opazil drobnih napak in spodrseljajev, ki so se pripetili.

Zala Slatinek Naglič
LUTKOVNO-GLEDALIŠKE DELAVNICE S STARŠI

Slika 28: ples petelina in pava

Slika 29: slikar dopoveduje petelinu, naj se umakne

Slika 30: lovec se prestraši drevesnega duha

Slika 31: vsi skupaj za konec zapojemo in se pokažemo otrokom

Ko so otroci, katerih starši so nastopali, videli oziroma slišali svoje starše, se jim je na obrazu prikazal neverjeten nasmeh in videlo se jim je, kako so ponosni, da so to njihovi starši.

Zala Slatinek Naglič
LUTKOVNO-GLEDALIŠKE DELAVNICE S STARŠI

Naša predvidevanja so se uresničila in tako so se otrokom zdeli najbolj zabavni in smešni prav vločki, ki so jih nasmejali – slikar, ki je podrl slikarsko platno, lovec, ki je hotel ustreliti pava in petelina pa ga je prestrašil duh, najbolj pa so se nasmejali dežju, ki je zmočil oba.

Čas je tekel hitro in tako je prišla naša predstava h koncu. Vsi smo stopili pred sceno in tako pokazali otrokom, kdo je igral in pel. Starši so bili nagrajeni s ploskanjem tako s strani otrok kot s strani staršev in vzgojiteljev. Njihov strah pred nastopanjem pred vzgojitelji je čisto izginil, saj je tudi nekaj vzgojiteljic staršem povedalo, da so odigrali bolje kot katera od njih.

Po predstavi, ko so otroci že odšli, smo imeli s starši še malo časa, da si izmenjamo mnenja in izkušnje. Vsi smo bili zelo zadovoljni z odigrano predstavo in dobro odpetimi pesmicami. Starši so bili sami nad sabo zelo presenečeni in hkrati zelo veseli, da so celotno predstavo uspeli izpeljati na tako dober način. Seveda so imeli pripombe, da bi lahko kje odigrali še boljše. Med samim pogovorom je bilo razbrati, da so bile delavnice staršem všeč in da bi jih lahko še kdaj ponovili.

Starši so s predstave odšli zelo veseli in polni energije, saj so bili res zadovoljni sami s sabo.

5 ZAKLJUČEK

Ta diplomska naloga nam je dala nek nov pogled na to, kako lahko sodelujemo s starši na malo bolj zabaven način. Čeprav se je porajalo veliko strahov in dvomov o tem, ali bo vse skupaj sploh uspelo tako, kot smo si zamislili, so nas starši presenetili in se resnično izkazali v najboljši luči.

Z delavnicami smo uresničili čisto vse cilje, ki so bili zadani. Za glavni cilj smo si zastavili celotno izvedbo lutkovno-gledališke predstave s strani staršev, ta cilj pa je bil tudi več kot uspešno dosežen. Največ pa je seveda pomenilo priznanje staršev, da jim takšne stvari niso odveč in da so pripravljeni sodelovati še na kakšni podobni delavnici. Čeprav je s samo organizacijo, nabavo materiala in podobnih stvari veliko dela, bi to ponovili še enkrat.

Za sam vrtec in vzgojitelje so te delavnice dokaz, da se da s starši sodelovati tudi na takšen način in da staršem to nikakor ni odveč. Starši izgubijo odvečen strah, ki ga imajo do strokovnih delavcev, se sprostijo, sama komunikacija v času delavnic in tudi po njih pa poteka lažje in bolj sproščeno. Vzpostavi se še večje zaupanje na relaciji starš – vzgojitelj.

Nasmeh in veselje na obrazih otrok je neprecenljiv, zato so takšne stvari oziroma takšna sodelovanja s starši v vrtcu zelo pomembna. Vzgojitelji tako s starši stkejo pozitiven odnos, poleg tega pa starši na vzgojitelje in vzgojni proces gledajo z drugačnega zornega kota.

Starši so prišli na prvo delavnico z veliko strahov in bojazni, vendar so se kmalu zelo sprostili in pokazali svojo ustvarjalno žilico, predvsem pa so v sebi prebudili otroka. Staršem smo približali lutke in igro ter jih tako vsaj malo navdušili, da odpeljejo svoje otroke večkrat v lutkovno gledališče na kakšno predstavo.

Takšen način sodelovanja s starši bi priporočili vsem vzgojiteljem, ker je res nekaj posebnega, od takšnih delavnic pa pridobijo izkušnje tako starši kot vzgojitelji.

6 LITERATURA IN VIRI

BEVC, Z. (2005). *Ročna lutka v vrtcu in šoli*. V Kraše Š. (ur.). EDUCA. Nova Gorica: Založba Educa.

BOROTA, B., GERŠAK, V., KOROŠEC, H., MAJARON, E. (2006). *Otrok v svetu glasbe, plesa in lutk*. Univerza na Primorskem: Pedagoška fakulteta Koper.

HUNT, T., RENEFRO, N. (1982). *Puppetry in Early Childhood Education*. Austin, Texas: Nancy Renefro Studios.

KOROŠEC, H., MAJARON, E. (2002). *Lutka iz vrtca v šolo*. Univerza v Ljubljani: Pedagoška fakulteta Ljubljana.

Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Urad Republike Slovenije za šolstvo.

LEPIČNIK VODOPIVEC, J. (1996). *Med starši in vzgojitelji ni mogoče ne komunicirati*. Ljubljana: Misch, Oblak in Schwarz d.n.o.

TREFALT, U. (1993). *Osnove lutkovne režije*. Ljubljana: Založba Zveza kulturnih organizacij Slovenije.

VALENTINČIČ, J. (1981). *Sodelovanje s starši: priročnik za vzgojitelje in učitelje*. Ljubljana: Dopisna delavska univerza UNIVERZUM.

VARL, B. (1995). *Zbirka moje lutke 1: Lutke na palici*. Šentilj: Založba Aristej.

VARL, B. (1995). *Zbirka moje lutke 2: Lutke na nitkah*. Šentilj: Založba Aristej.

VARL, B. (1997). *Zbirka moje lutke 4: Ploske lutke*. Šentilj: Založba Aristej.

VARL, B. (1997). *Zbirka moje lutke 6: Maske*. Šentilj: Založba Aristej.

Zala Slatinek Naglič
LUTKOVNO-GLEDALIŠKE DELAVNICE S STARŠI

Zapiski s predavanj (2006/2007). *Lutkovno-gledališka vzgoja z metodiko*. Maribor: Pedagoška fakulteta Maribor.

Spletni viri

Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU: *Slovar slovenskega knjižnega jezika*. Pridobljeno 14. 2. 2016 iz

http://bos.zrc-sazu.si/cgi/a03.exe?name=sskj_testa&expression=lutka&hs=1

KOROŠEC, H. (b. d.). *Komunikacija v gledališki in lutkovni dejavnosti*. Pridobljeno 10. 2. 2016 iz <http://www.pef.uni-lj.si/~vilic/gradiva/3-korosec-komunikacija.pdf>

KOROŠEC, H. (b. d.). *Lutke – otrokov vsakdan v vrtcu in šoli*. Pridobljeno 10. 2. 2016 iz . <http://www.pef.uni-lj.si/~vilic/gradiva/3-korosec-kreativna.pdf>

KOROŠEC, H. (b. d.). *Simbolna igra in gledališka igra*. Pridobljeno 10. 2. 2016 iz <http://www.pef.uni-lj.si/~vilic/gradiva/3-korosec-simbolna.pdf>

PAŠKVAN, P. (2010). *Svet lutke*. Pridobljeno 14. 2. 2016 iz http://www.ringaraja.net/clanek/svet-lutke_890.html?page=all